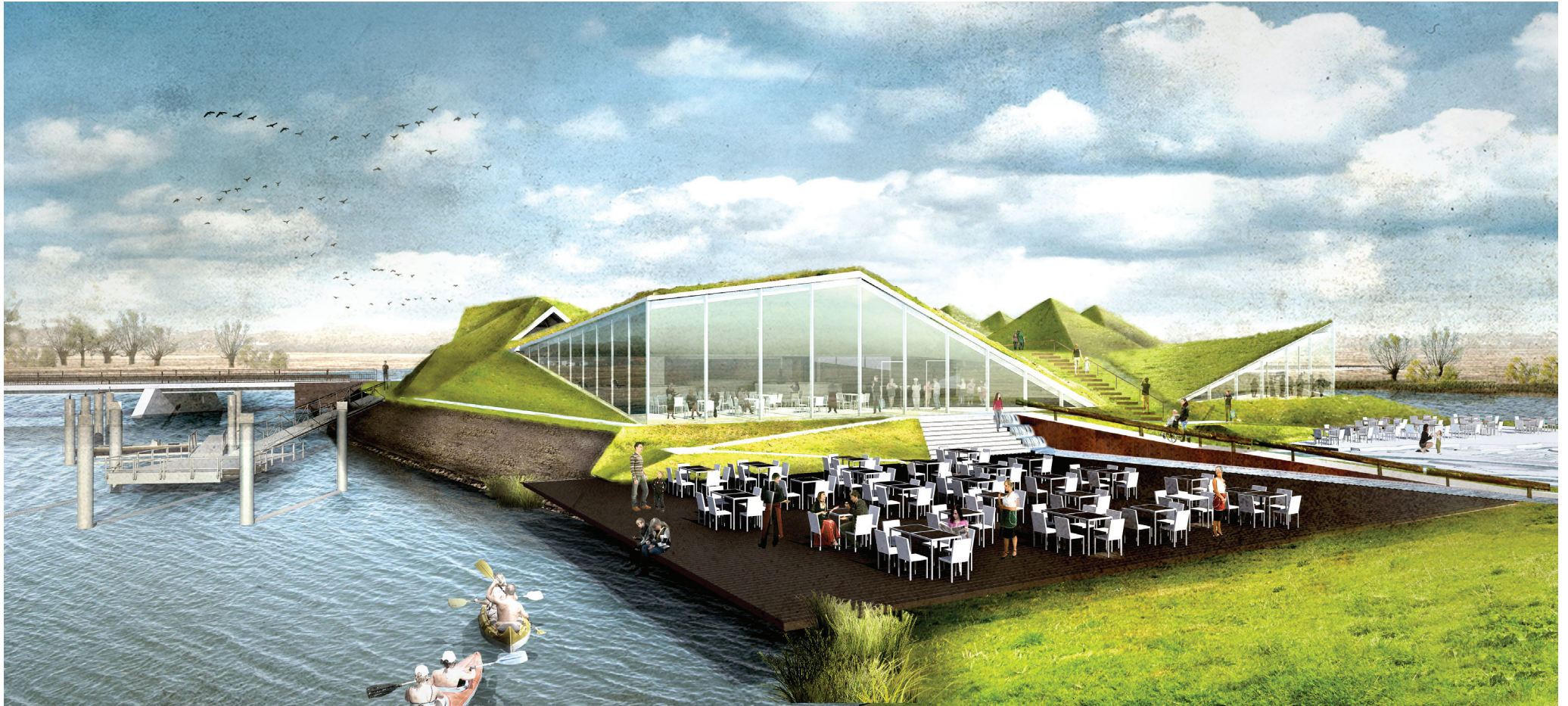

BIESBOSCH MUSEUMEILAND

Voorlopig ontwerp 11 juni 2013

Colofon

Opdrachtgever

Biesbosch Museum

Peter van Beek

Douwe Altena

Opdrachtnemer

Studio Marco Vermeulen

Marco Vermeulen

Joost van der Waal

Andrés Cubillo Ramiro

Bram Willemsse

Piotr Szczesniak

STUDIOMARCOVERMEULEN
architectuur stedenbouw landschap onderzoek

Kernteam

Peter van Beek

Douwe Altena

Arwin van Loon

Erik Luermans

Paul Golembiewski

Valentine Wikaart-Derkzen

Marco Vermeulen

Constructeur

Frank van Nunen

1. Inleiding	4
2. Uitbreiding Biesbosch Museum	8
3. Tentoonstelling	14
4. Zoetwatergetijdenpark	30

Inhoudsopgave

Luchtfoto Biesbosch

1. Inleiding

Biesbosch Museum

Het Biesbosch Museum in Werkendam staat voor een spannende uitdaging. In het kader van het Ruimte voor de Rivier programma en de daaraan gekoppelde ontpoldering van de Noordwaard is het gehele terrein sinds kort omringd door water. De transformatie van de omgeving is voor het bestuur van de Stichting Biesbosch Museum aanleiding geweest een uitbreiding van het museum voor te bereiden.

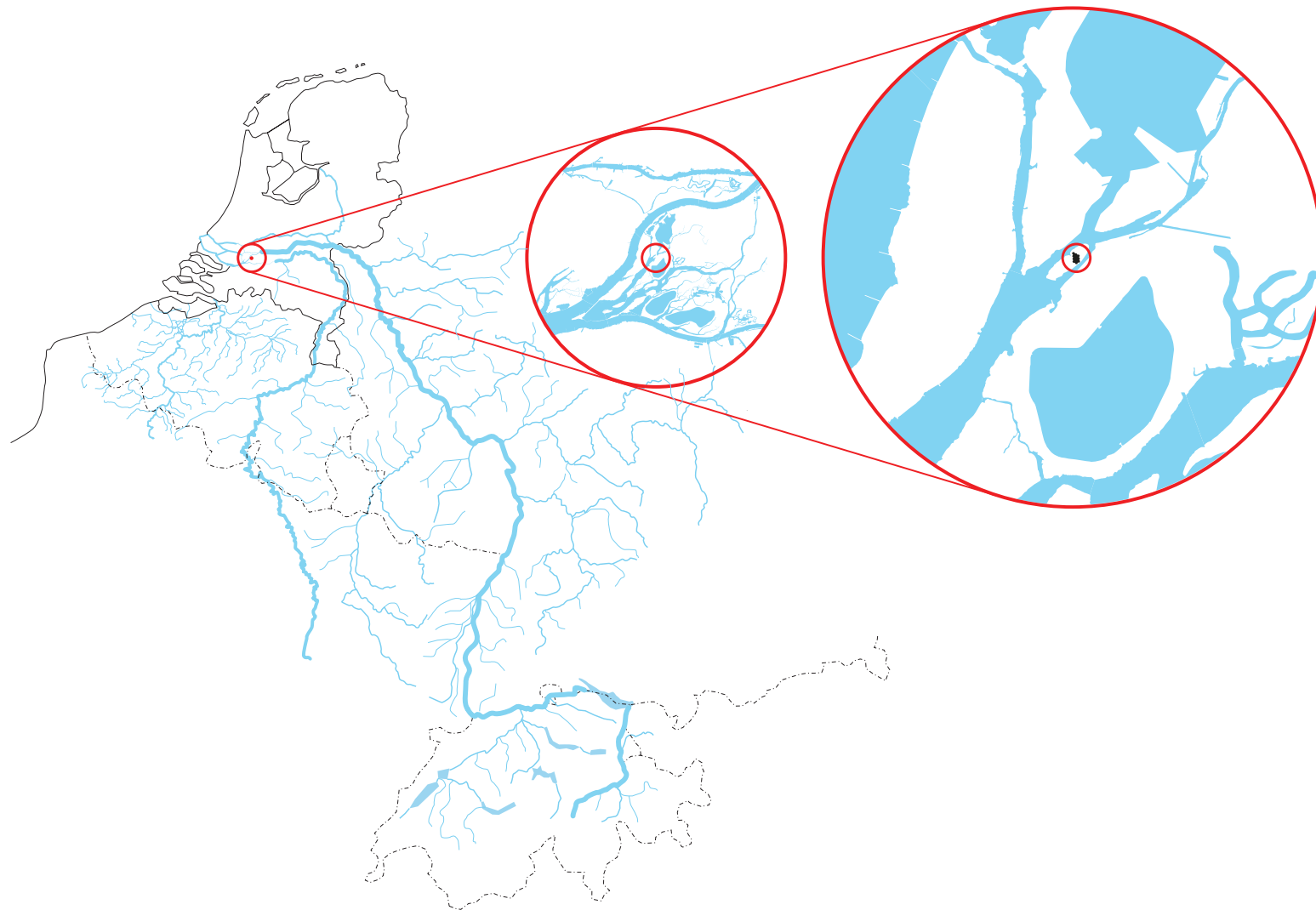
Omdat het museum de potentie heeft om als fysieke en mentale poort naar Het Nationaal Park de Biesbosch te dienen, heeft dit initiatief de bijzondere aandacht gekregen van de Provincie Noord-Brabant. De provincie is daaropvolgend - in nauw overleg met de directie en het bestuur van het museum - een traject gestart met als doel om, samen met andere belanghebbenden, de kansen en mogelijkheden van de locatie en het museum concreet in beeld te brengen. In dit kader zijn Studio Marco Vermeulen en Landlab uitgenodigd om een visie te geven op deze opgave. Dit heeft geleid tot de rapportage 'Parallelspoor Biesbosch Museum' (juni 2012) met daarin onder andere een conceptontwerp voor de uitbreiding van het museum, het museumeiland en de expositie. Nadat dit ontwerp omarmt is door het bestuur van het Biesbosch Museum is dit de afgelopen maanden doorontwikkeld naar voorliggend voorlopig ontwerp.

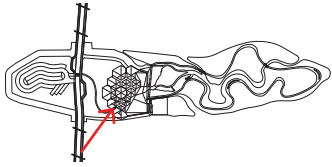

Huidig Biesbosch Museum

Stroomgebied

Zicht vanaf toegangsbrug

2. Uitbreiding Biesbosch Museum

Het uitgangspunt van het ontwerp is om de bestaande bebouwing van het Biesbosch Museum te handhaven en een uitbreiding te realiseren aan de zuidwestelijke kant.

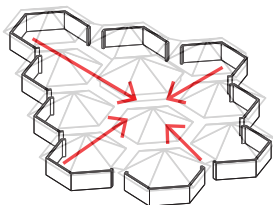
Dit biedt de mogelijkheid om het momenteel sterk gesloten karakter van het museum te openen naar het grootste, en in potentie aantrekkelijkste deel van het eiland dat hierdoor tevens geactiveerd wordt als museumtuin. De voorgestelde uitbreiding is voorzien van veel glas en biedt deels ruimte aan een restaurant met uitzicht op het eiland en het aangrenzende water. Een ander deel is bestemd als multifunctionele ruimte en kan bijvoorbeeld gebruikt worden voor tijdelijke exposities.

De daken van zowel de bestaande bebouwing als van de uitbreiding worden uitgevoerd als groene daken waarbij het streven is om deze daken toegankelijk voor publiek te maken. De bestaande bebouwing wordt omzoomd met grondlichamen waarop dezelfde planten/grassen zullen groeien als op het dak. De geometrie van de grondlichamen en het dak van de uitbreiding sluit aan op die van het bestaande dak. Door de eenduidigheid in vorm en beplanting worden oud en nieuw aaneengesmeed tot een sculpturaal volume dat zich daarmee tegelijkertijd zal voegen in het omringende landschap. Het museum zal zich niet zozeer als gebouw, maar eerder als landart object manifesteren, waarop men kan spelen, zonnen, mediteren, vogels observeren, maar vooral

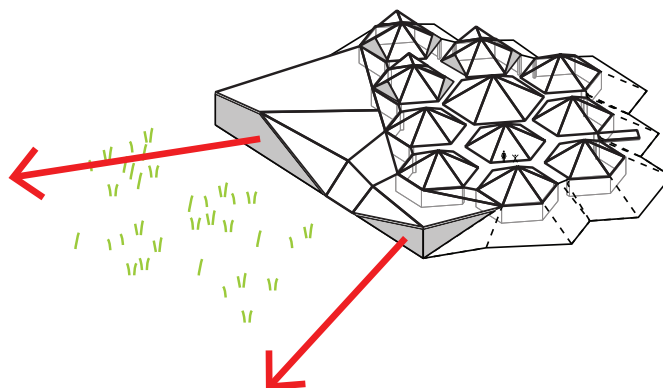
kan genieten van het uitzicht. De entree tot het museum bevindt zich – net als op dit moment – aan de zijde van de toegangsweg en de parkeergelegenheid. De entree ruimte huisvest de receptie waar toeristische informatie over de Biesbosch wordt aangeboden (VVV Altena Biesbosch), kano's en fietsen worden verhuurd, en waar tickets voor het museum worden verkocht. Er bevindt zich hier ook een winkeltje met streekproducten. Bezoekers kunnen vanaf hier de tentoonstellingsruimtes betreden, maar kunnen er ook voor kiezen om alleen het restaurant en/of het terras te bezoeken. Het is van belang dat het restaurant van goede kwaliteit is en een bestemming op zich gaat vormen. Bij voorkeur worden hier streekproducten (zalm?) geserveerd en drinkwater uit het nabijgelegen spaarbekken geschonken.

De kantoren van Staatsbosbeheer, Parkschap NP de Biesbosch en van het museum zelf bevinden zich op de eerste verdieping onder het bestaande dak. Per kantoorruimte (hexagon) wordt het dak voorzien van een drietal grote dakkapellen die voor daglicht, uitzicht, ventilatie en extra ruimte zorgen. De drie kantoorruimtes zijn afzonderlijk bereikbaar via trappen die in de directe nabijheid van de receptie zijn gesitueerd. De kantoren op de verdieping zijn in principe bedoeld voor individuele werkplekken (circa 3x6). Het personeel kan voor overleg gebruik maken van een afsluitbare conferentieruimte (tevens bestuurskamer) op de begane grond en van het restaurant, waar het tijdens kantooruren relatief rustig zal zijn.

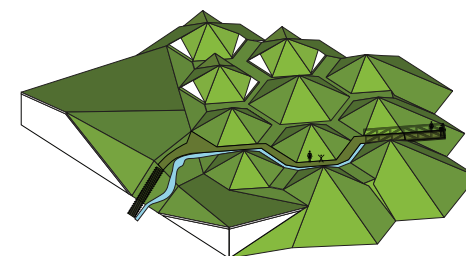
Ruimtelijk concept

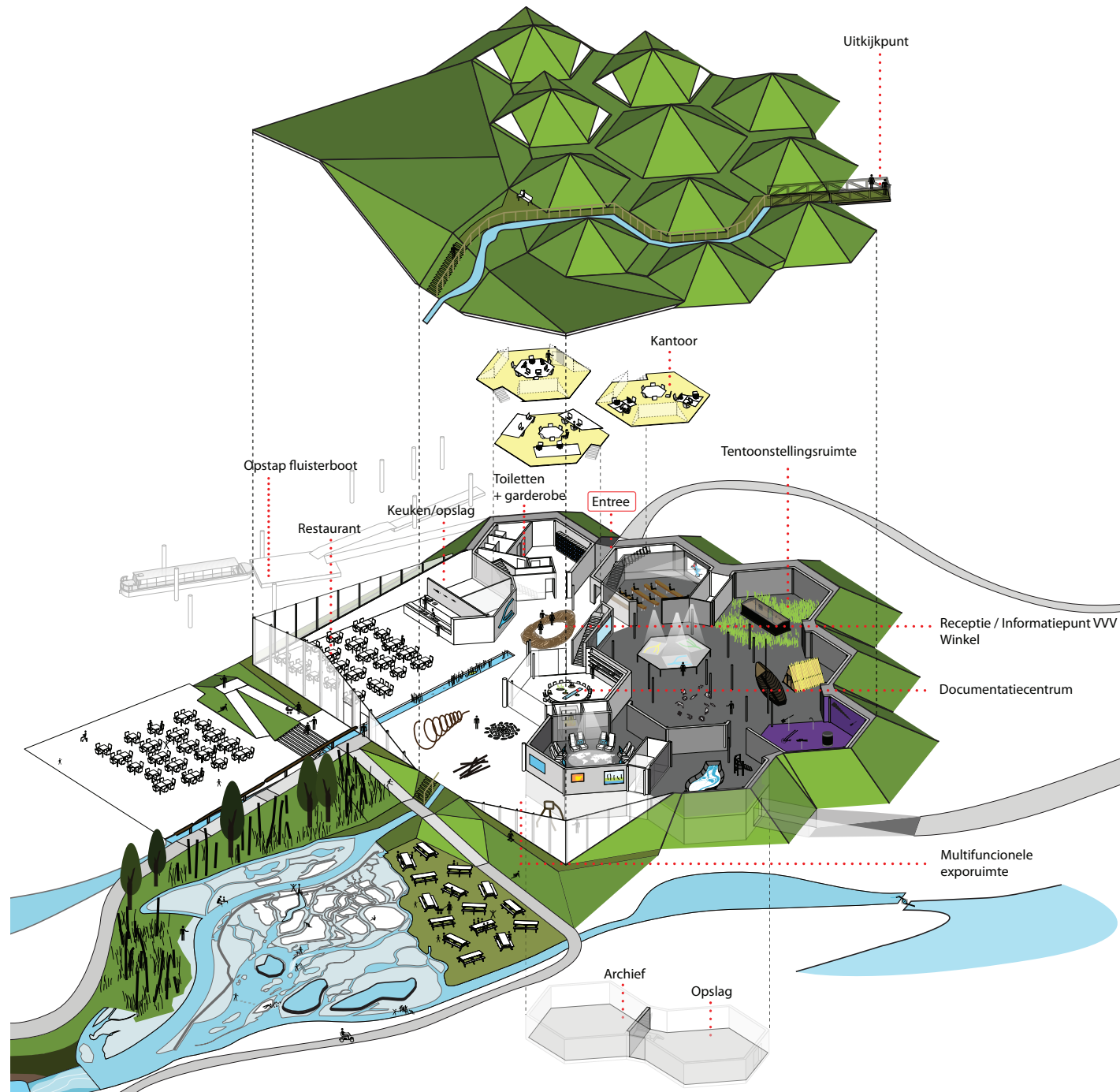
Bestaande bebouwing
introvert, geen relatie met omgeving

Voorstel: uitbreiding aan zuidwest-zijde
zicht op de omgeving +activering van het museumeiland

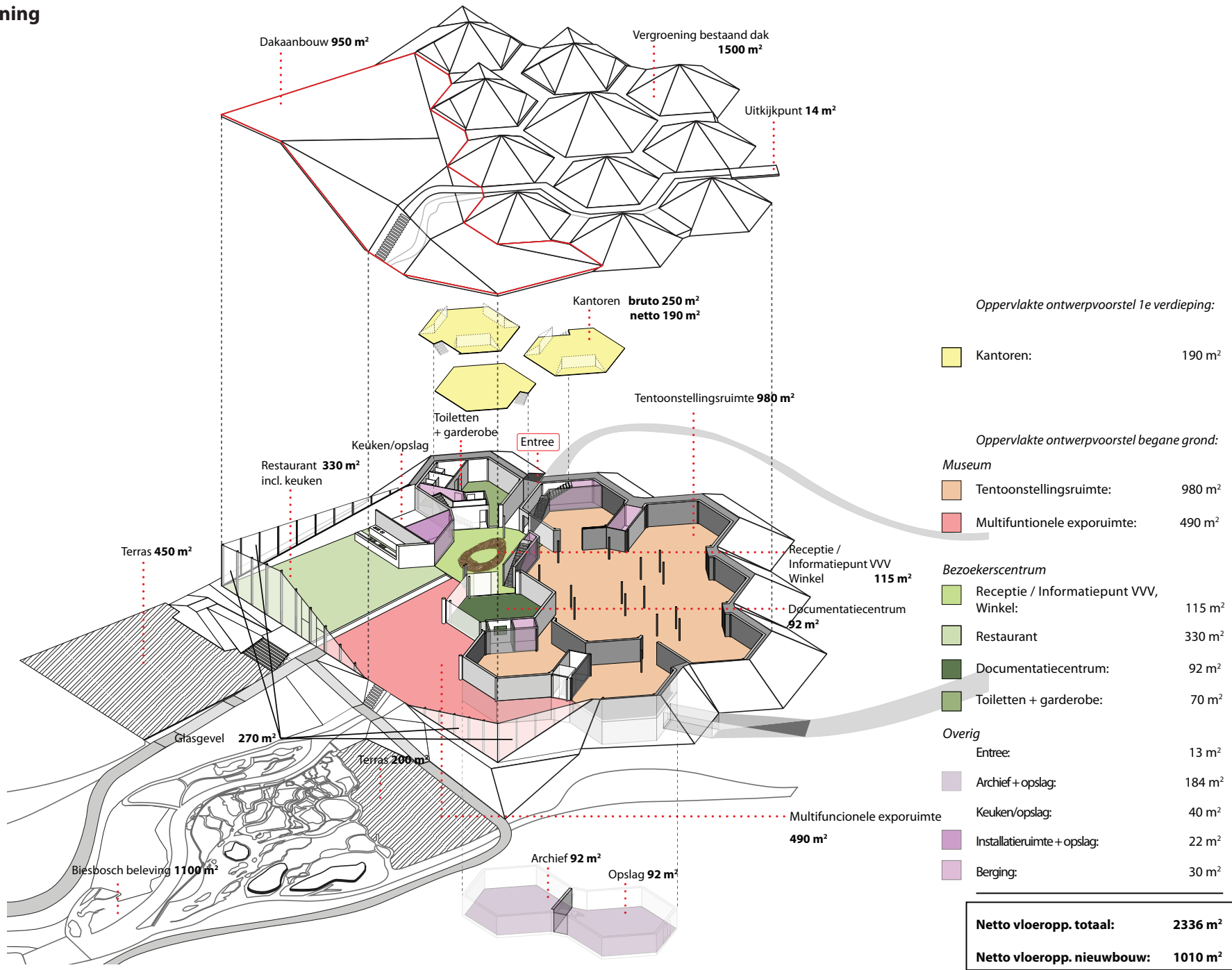

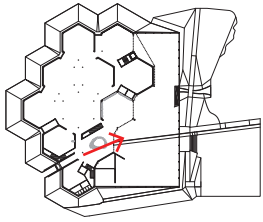
Landschappelijke inpassing museum: (landart)
dak als verblijfsruimte met uitzicht

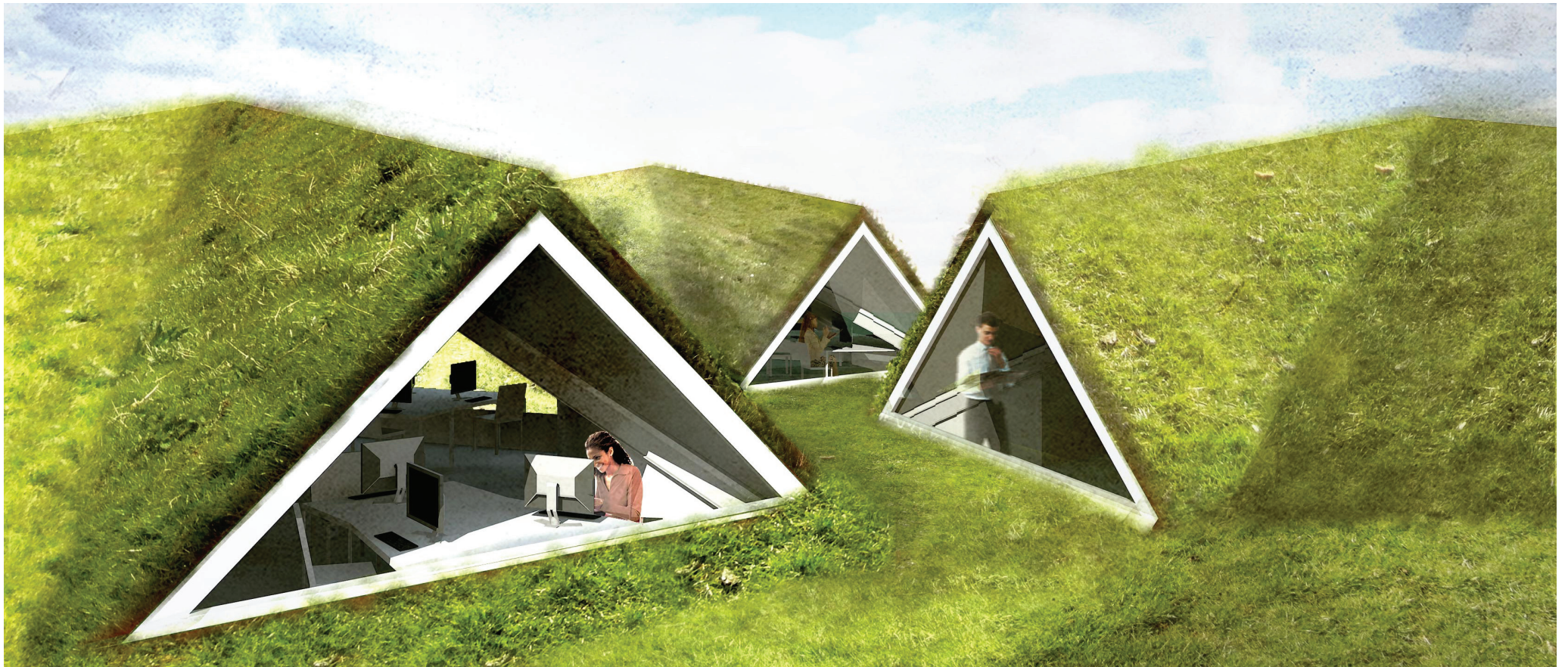
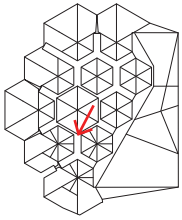
Oppervlakteberekening

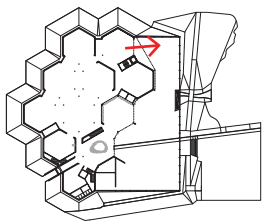
Receptie

Zicht vanaf groendak in kantoren

Zicht vanuit expositieruimte richting Biesbosch beleving

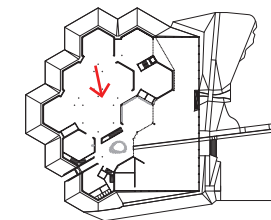

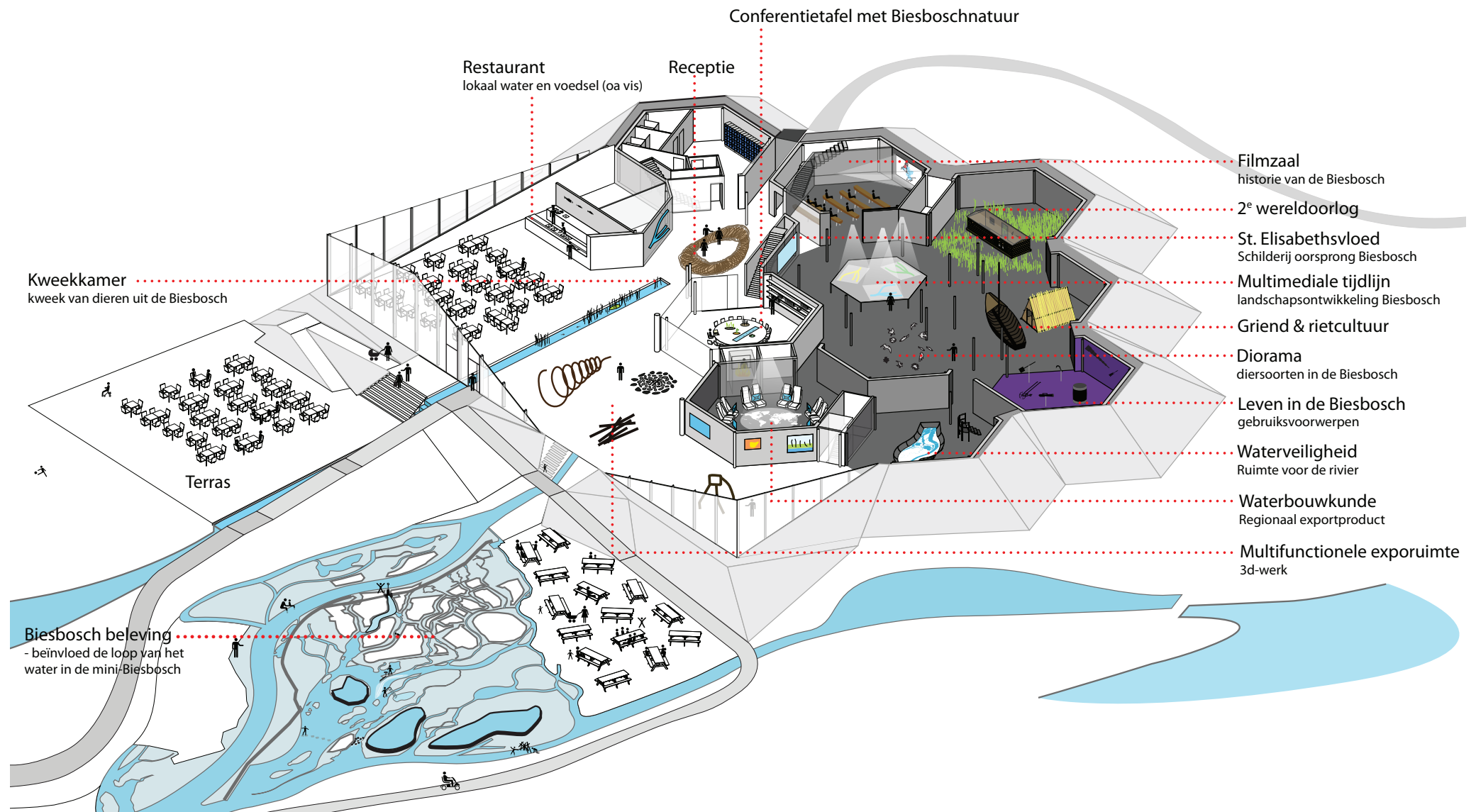
3. Tentoonstelling

De tentoonstellingsruimte blijft, ten opzichte van de huidige situatie, gehandhaafd. Het is echter wel wenselijk/noodzakelijk om de tentoonstelling zelf te vernieuwen. Deze voldoet niet meer aan de verwachtingen van het hedendaagse publiek dat gewend is geraakt aan een belevenisvolle en interactieve wijze van informatieoverdracht. Het gelaagde verhaal van de Biesbosch kan bijvoorbeeld verteld worden via een beperkt aantal aansprekende thema's zoals waterveiligheid (o.a. ruimte voor de rivier), ecosystemen, waterbouwkunde, griend- en rietcultuur, leven in de Biesbosch etc. De tentoonstelling zou deze thema's afzonderlijk aan bod kunnen laten komen op een wijze die goed past bij het betreffende thema. Te denken valt daarbij aan een aquaponic waarbij relaties tussen ecosystemen in het Biesbosch duidelijk worden. Maar ook een deel van de bestaande collectie gebruiksvoorwerpen kan nieuw leven ingeblazen worden door deze op eigentijdse wijze te exposeren en te koppelen aan boeiende verhalen.

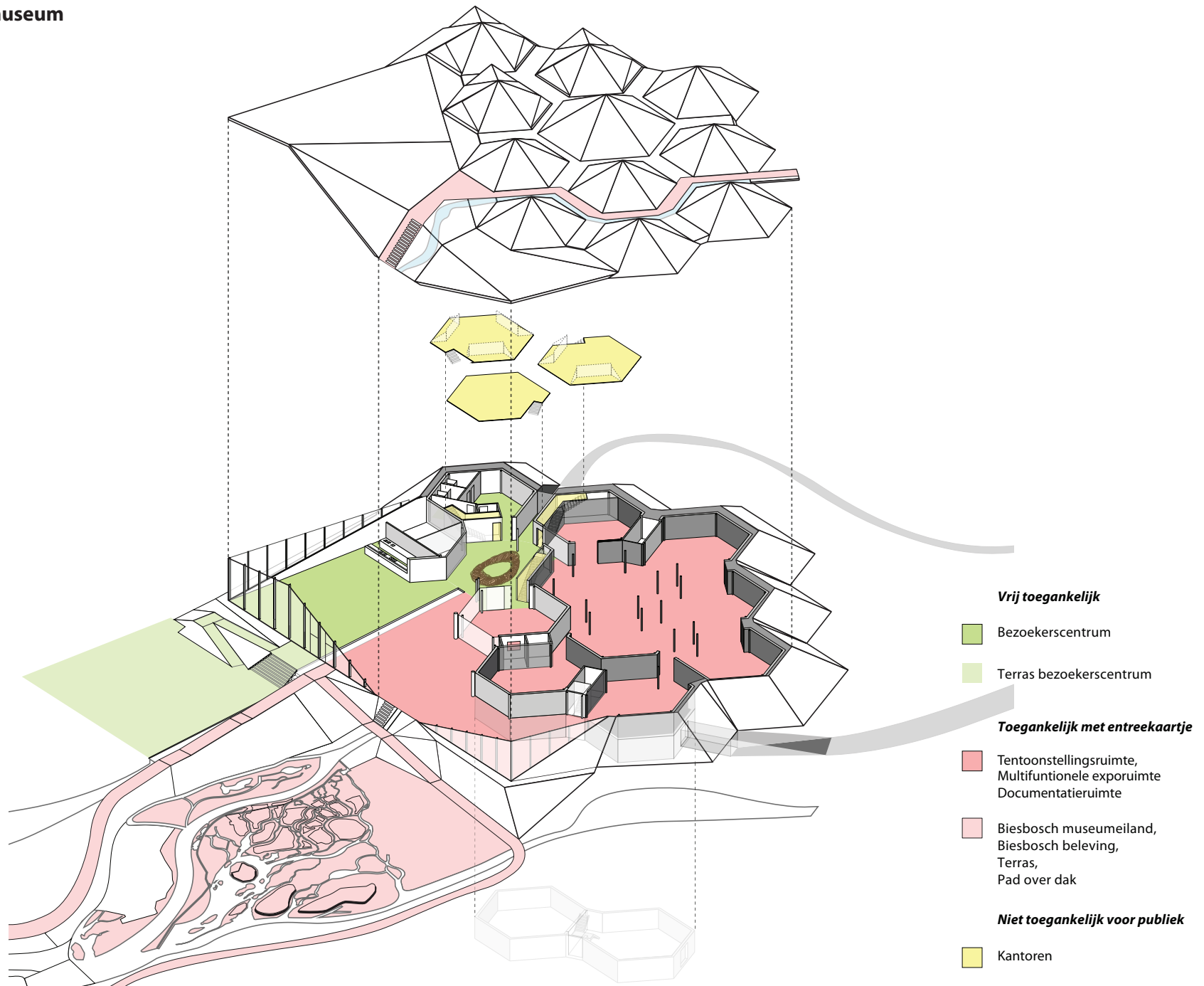

Tentoonstellingsruimte met diorama

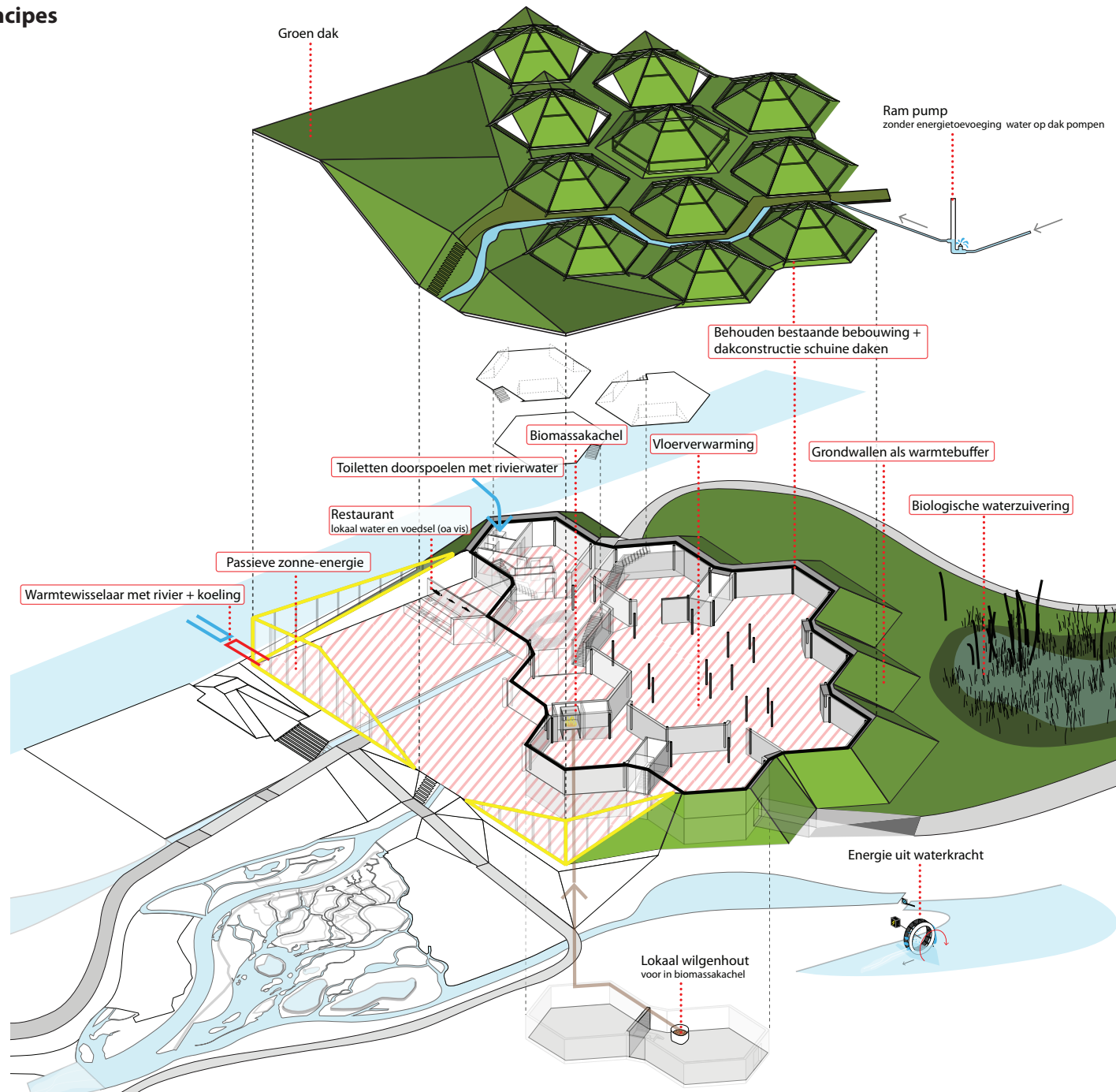

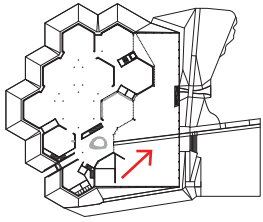

Duurzaamheidsprincipes

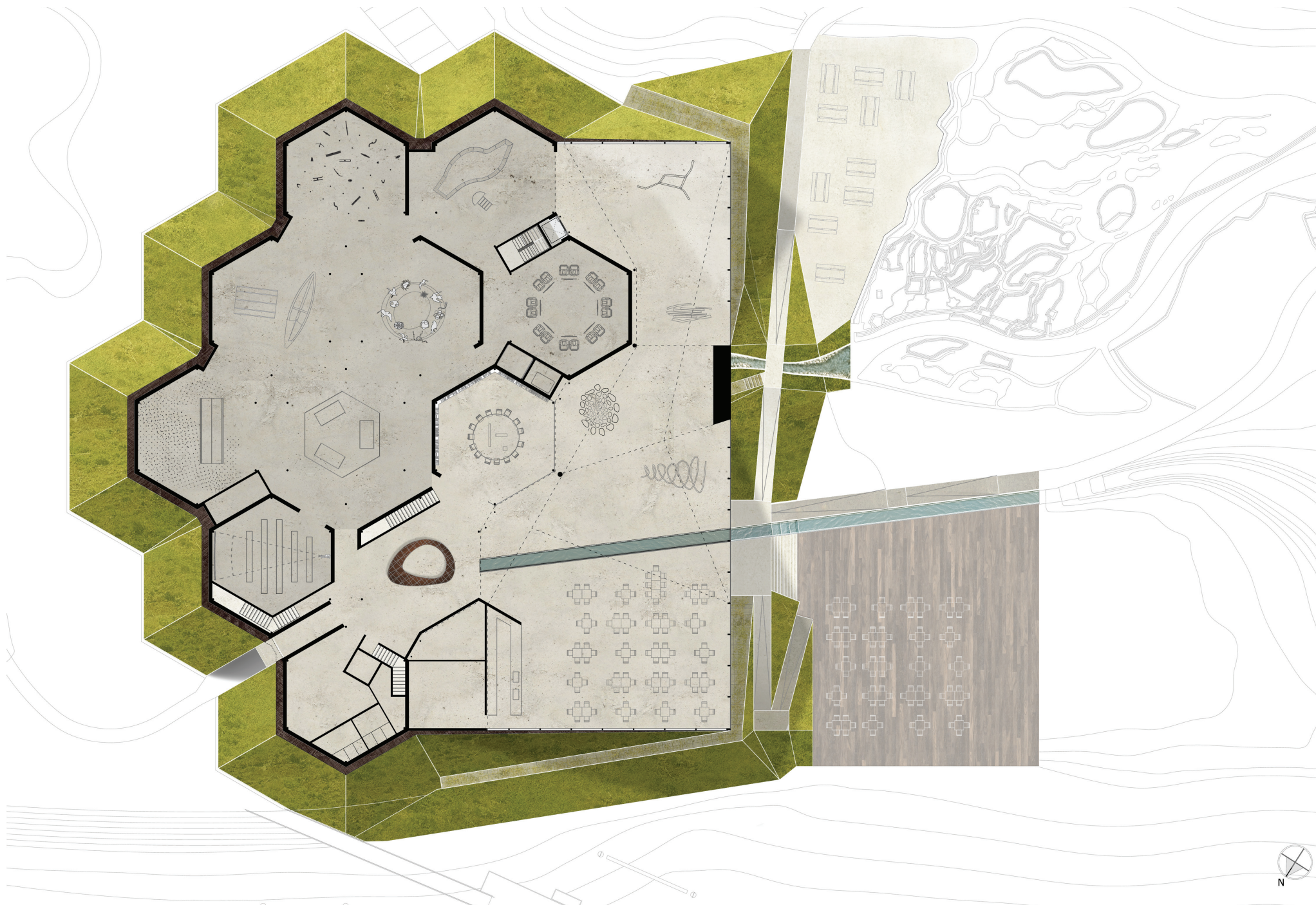

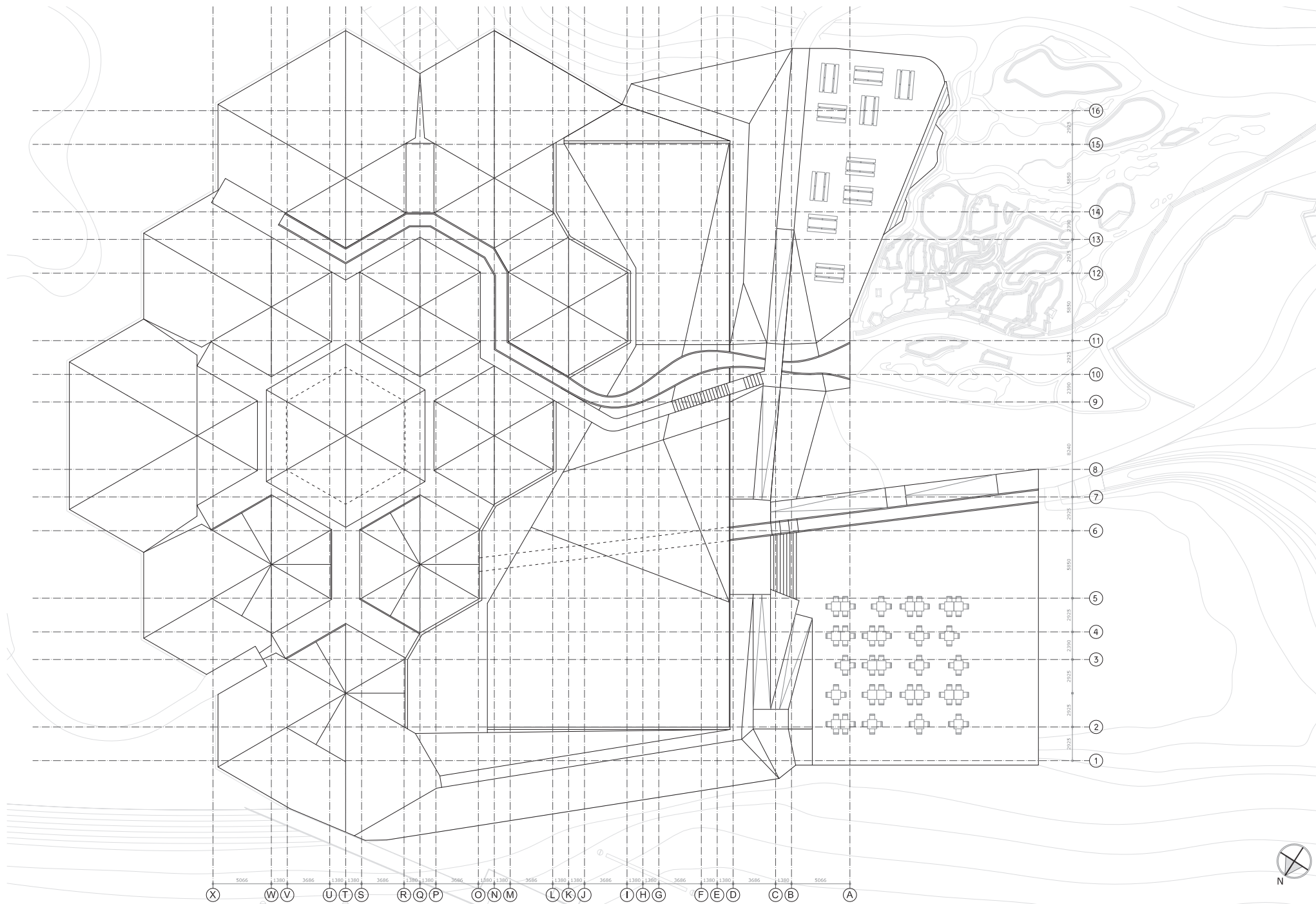
Restaurant

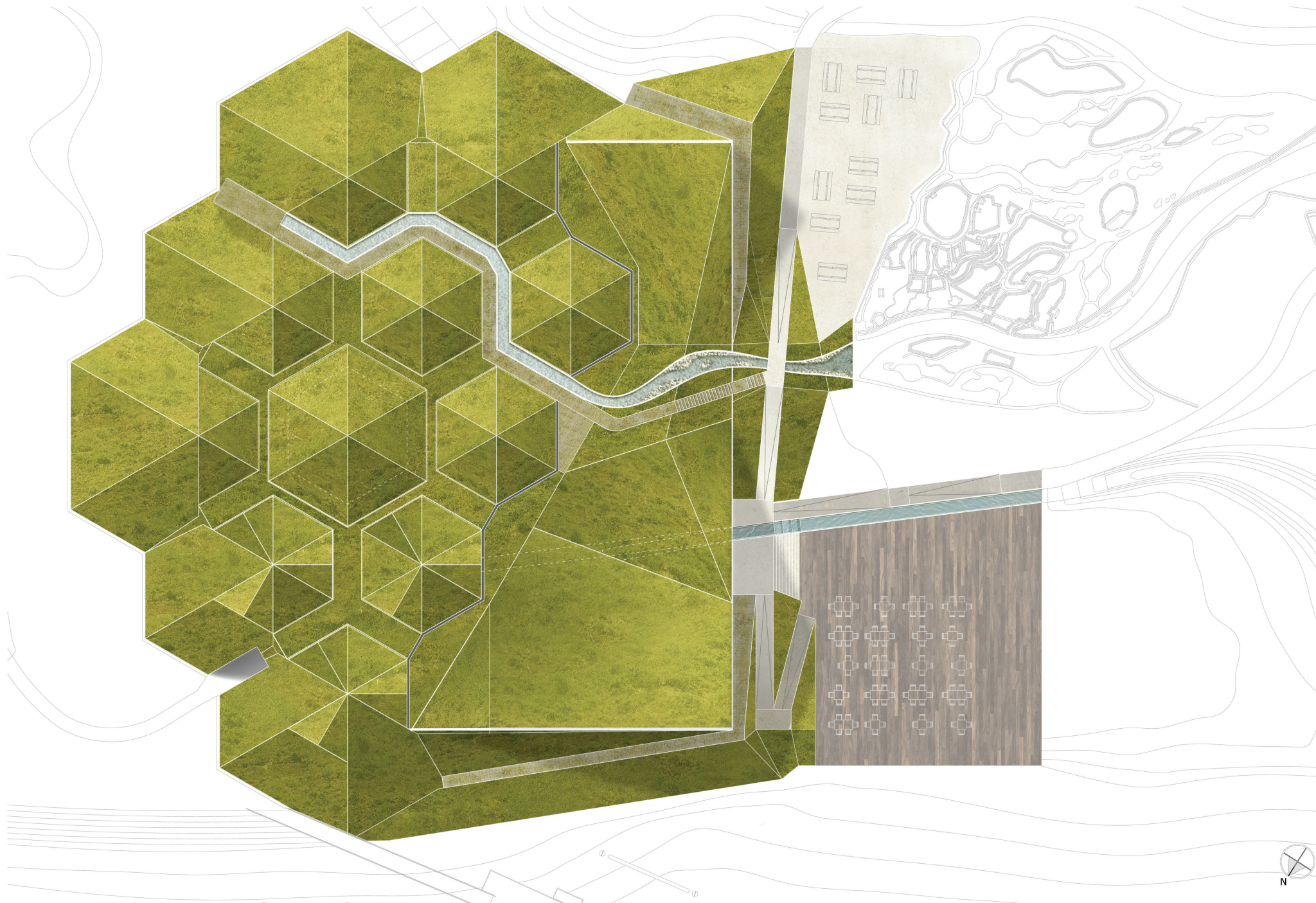

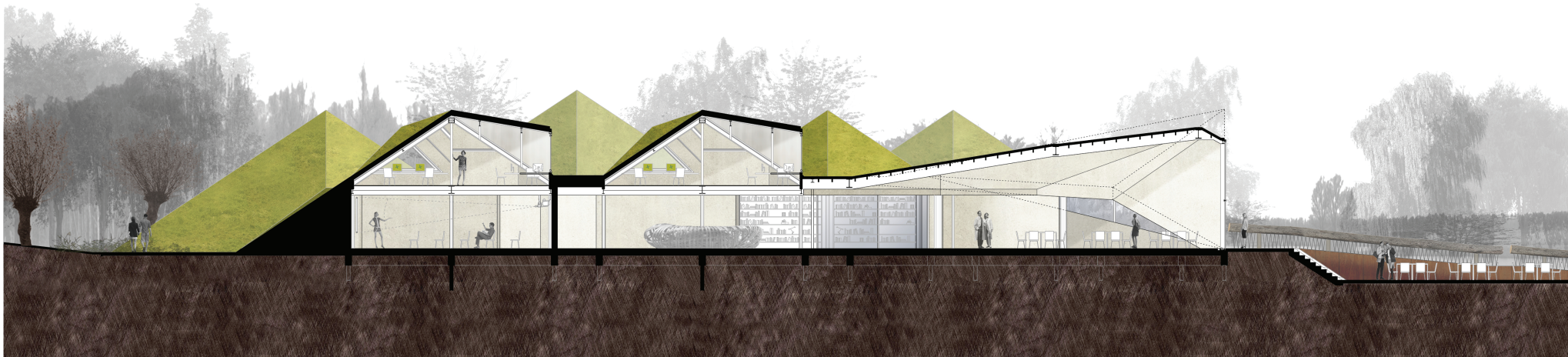

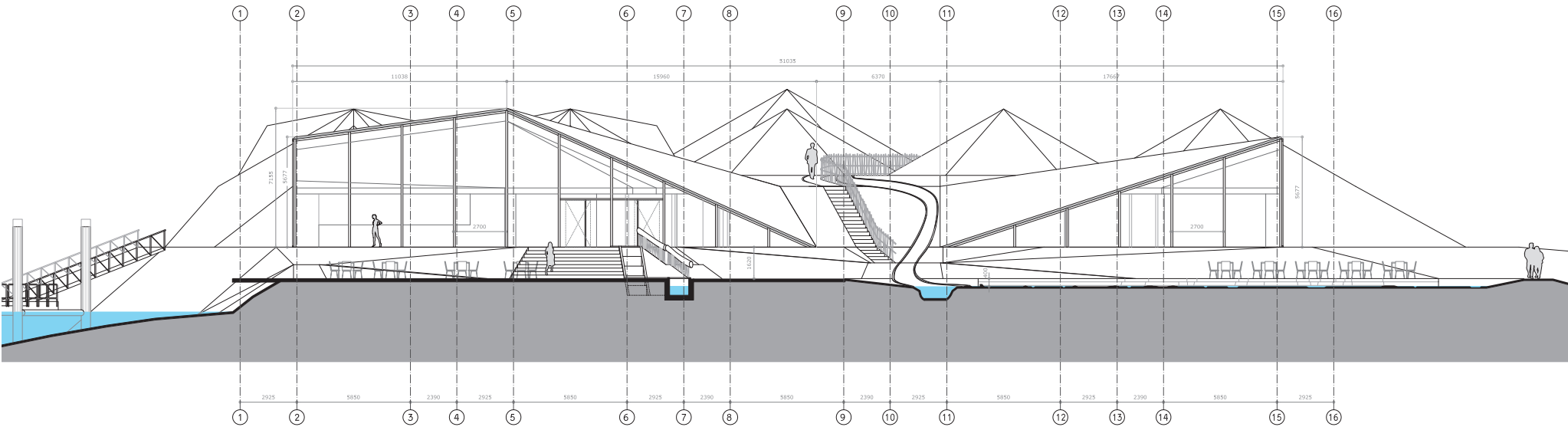
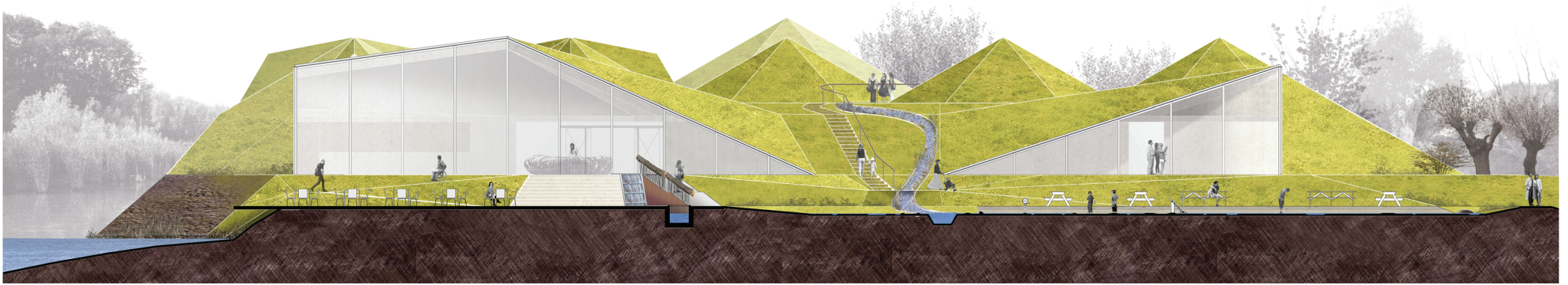
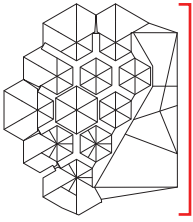

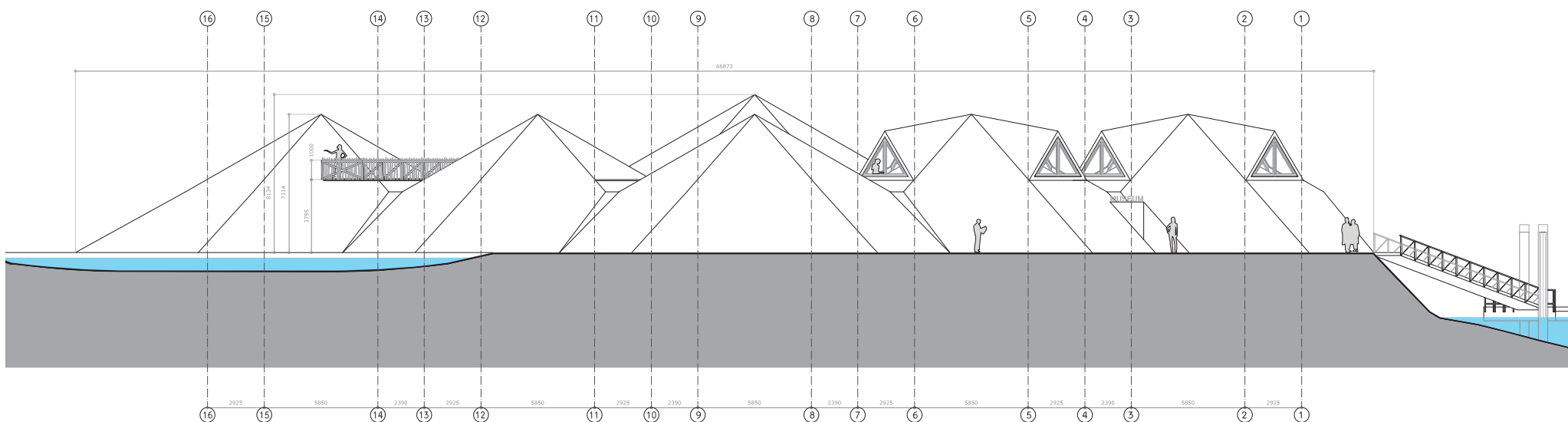
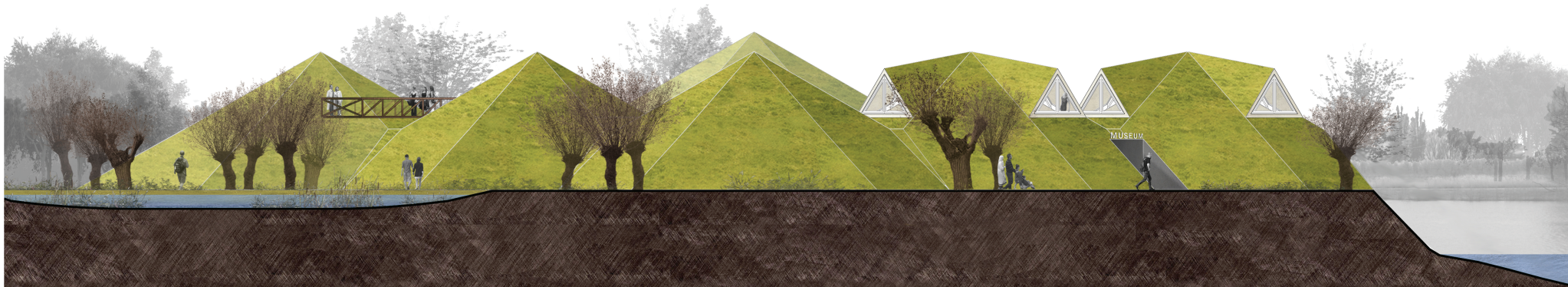
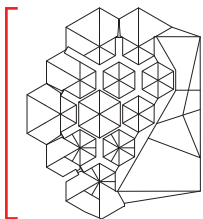

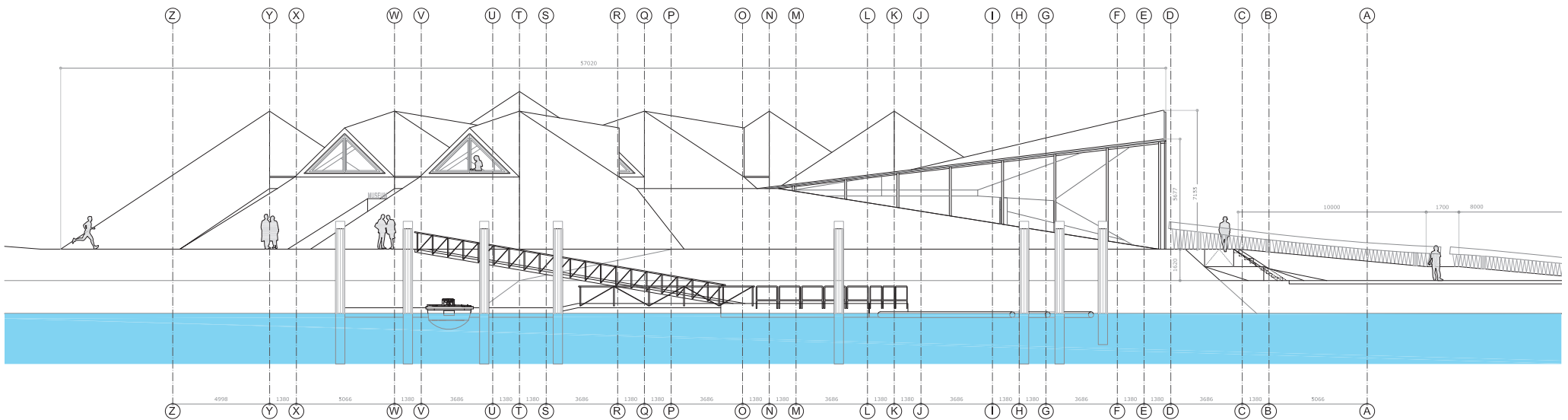
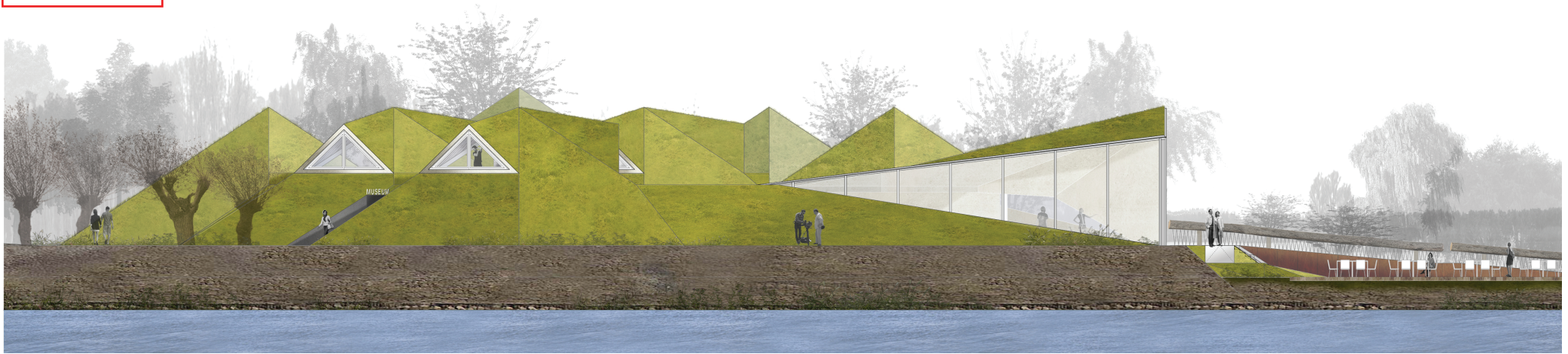
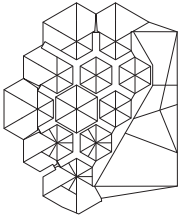

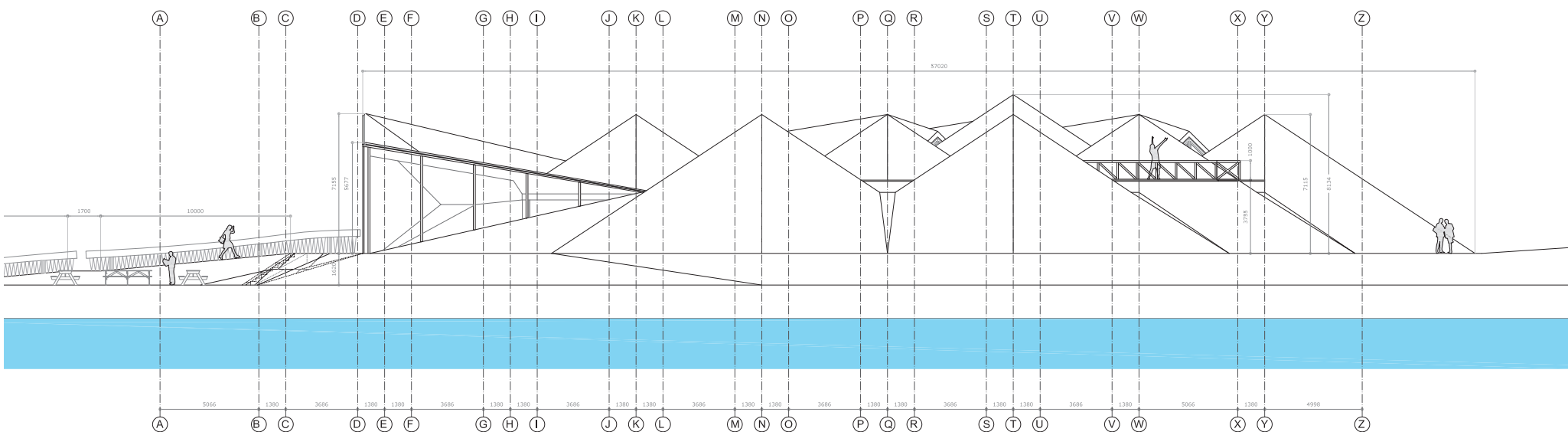
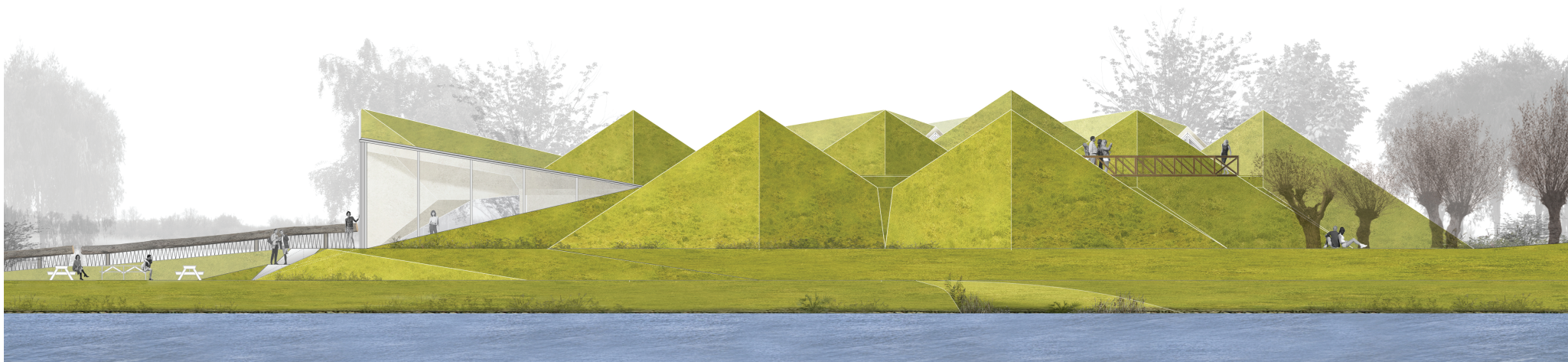
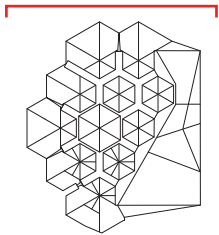

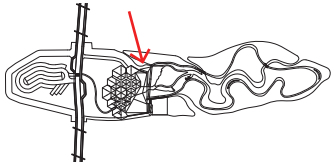

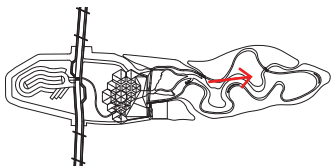

Overgang landschap en bebouwing

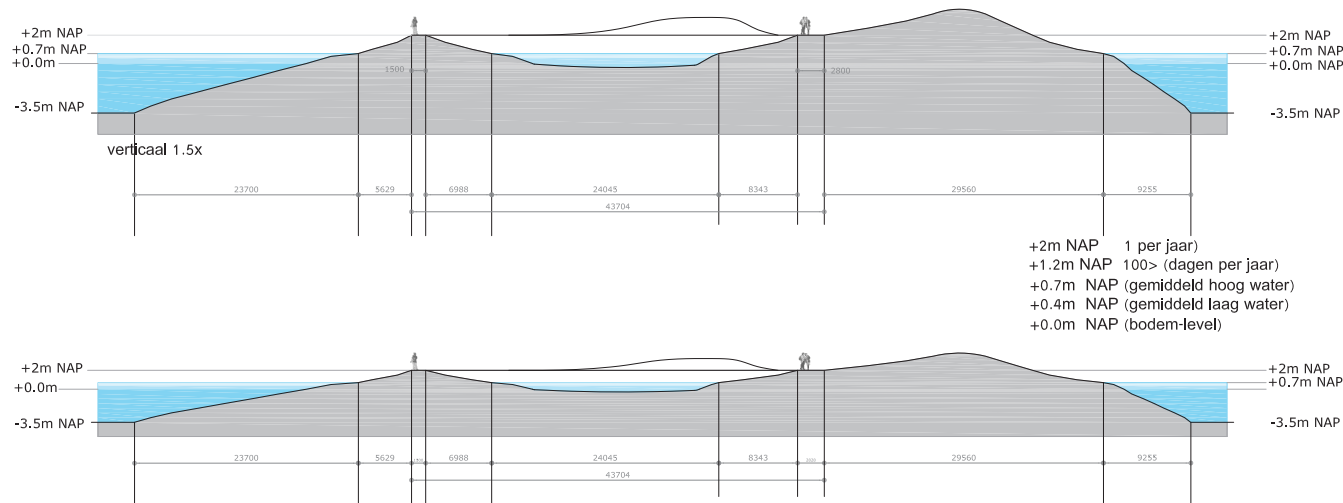

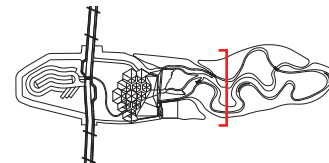
Zoetwatergetijdenpark met natuurkunst

4. Zoetwatergetijdenpark

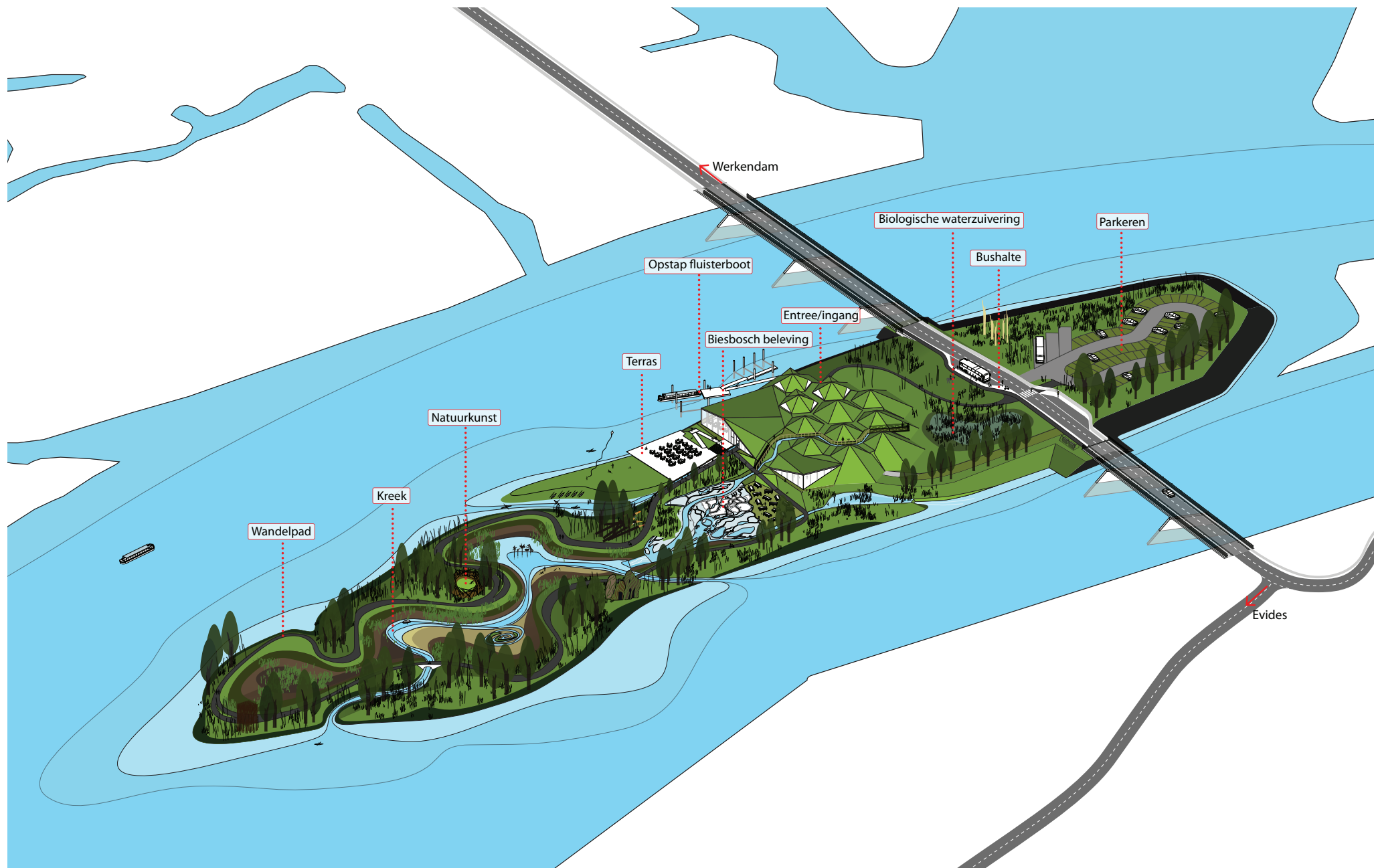

Doorsnede museumeiland
waterstanden en frequenties dienen nader onderzocht te worden

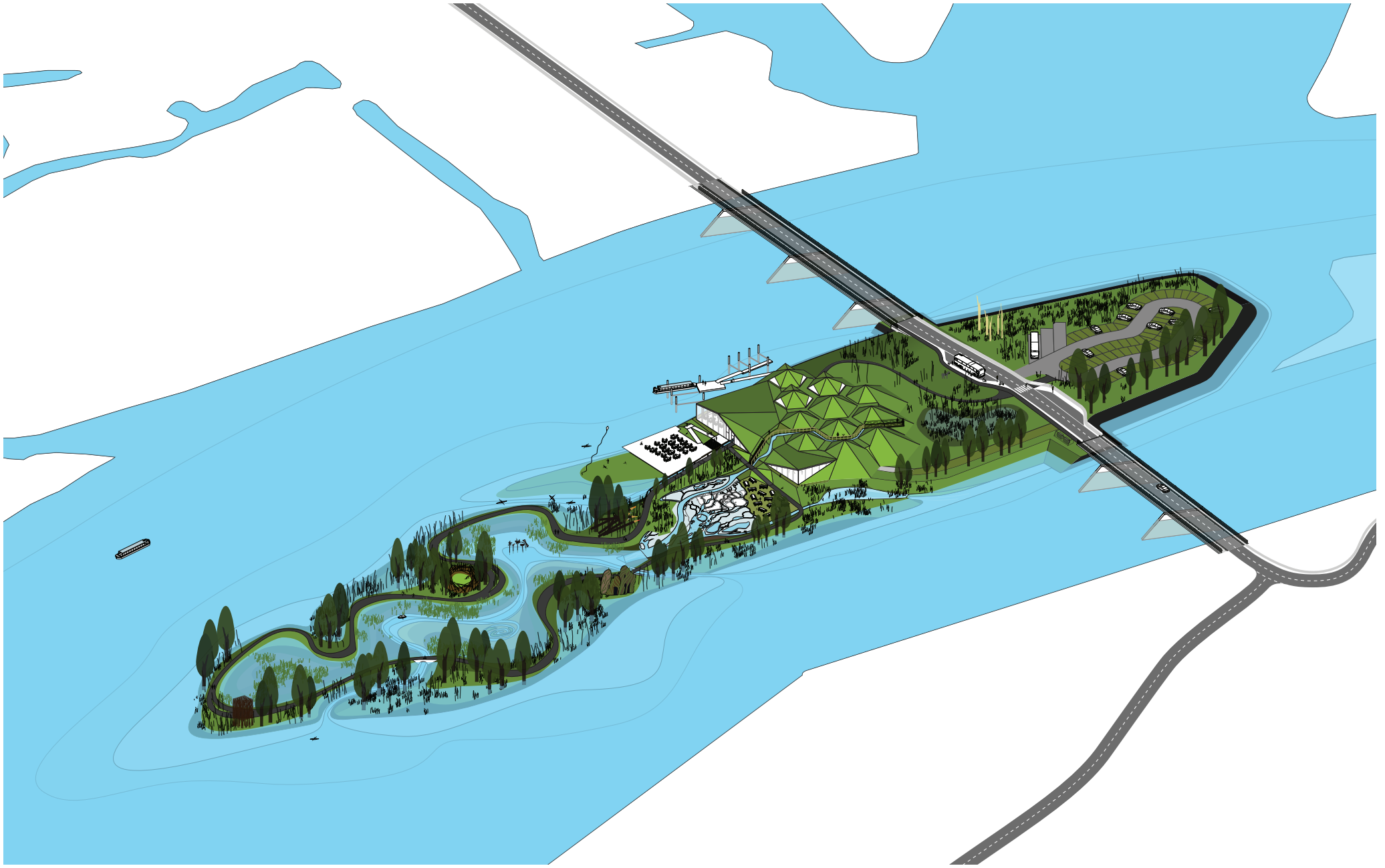
Het museumeiland zal worden vormgegeven als 'zoetwatergetijdenpark', waarbij natuurkunst gecombineerd met water, getij, natuur en omgeving optimaal beleefbaar zijn. Het eiland wordt daartoe vergraven tot een ondiepe kreek omringd door een 'ringdijk' waar de mogelijkheid bestaat voor kinderen om te spelen en dammen te bouwen. De ondiepe kreek wordt zo gemodelleerd dat variaties in de waterstand (door getijdenwerking en kinderhanden) tot merkbare verschillen in het park leiden. Mede door het verschil in waterstand en waterfrequentie zal er tevens een grote variatie aan waterminnende plantensoorten en fauna in het park te vinden zijn. Deze omgeving vormt een mooi decor voor contextuele beeldende kunst en 'landart'.

De inrichtingsschets toont een rondwandeling waarbij het eiland via een asfaltpad wordt ontsloten. Het pad loopt over de ringdijk waardoor telkens andere zichtrelaties worden onderhouden met de prachtige omgeving en de meanderende kreek. Het pad ligt op 2 meter +NAP en zal gemiddeld een of enkele dagen per jaar onder water lopen en slechts dan niet toegankelijk zijn. De rest van het jaar biedt het pad zicht op het eiland dat onder invloed van de wisselende waterstanden telkens drastisch van gedaante zal veranderen.

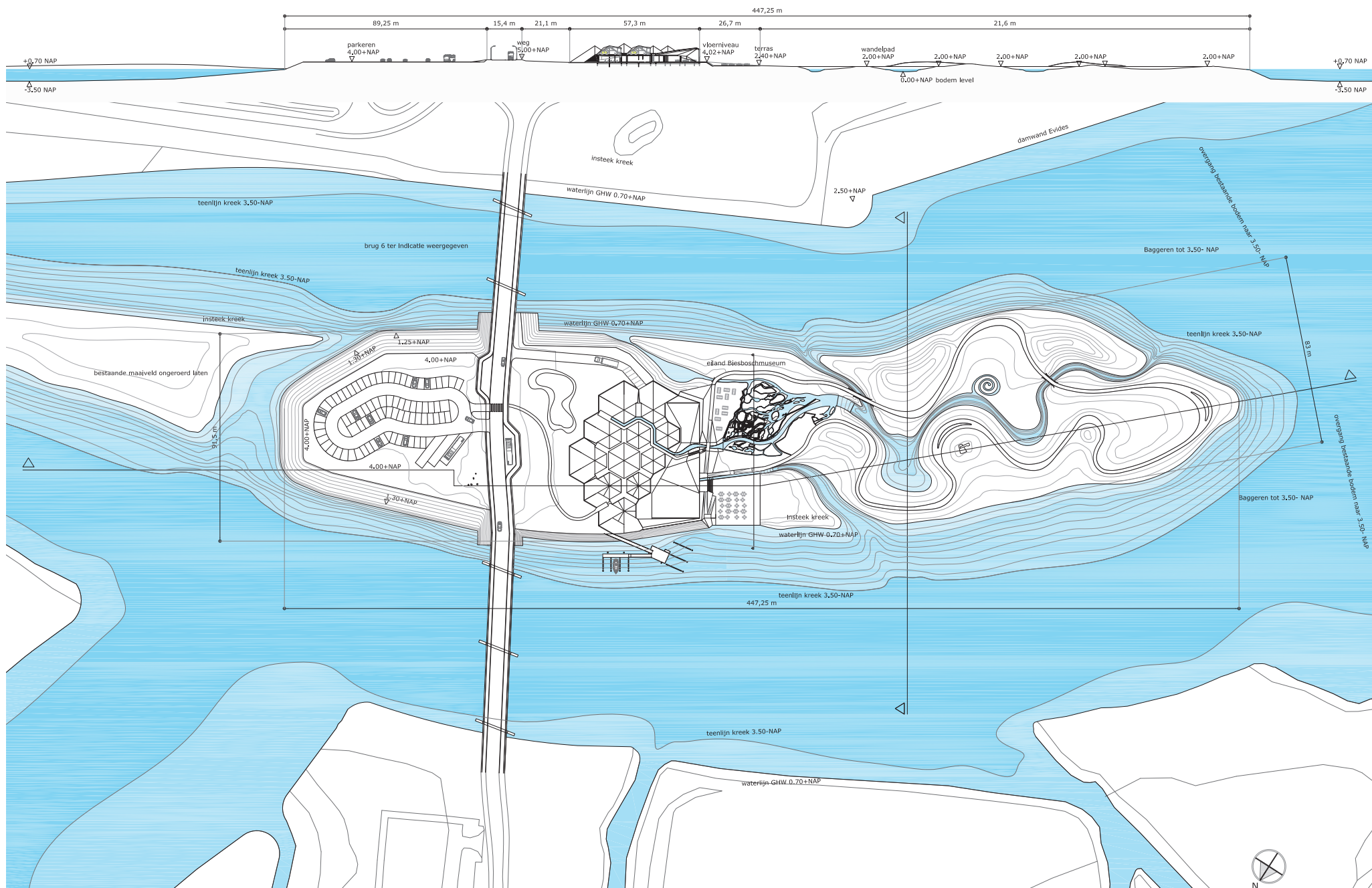

Biesbosch Museumeiland +0,70m NAP

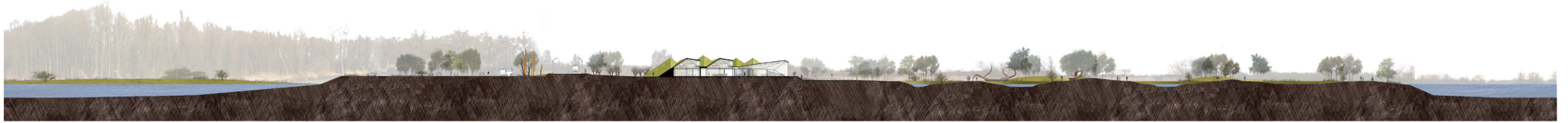

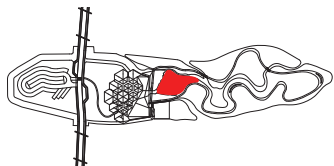

Biesbosch Museumeland +1,60m NAP

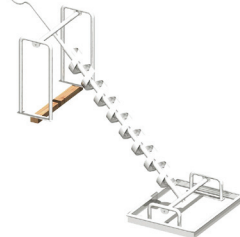

T Archimeds schroef

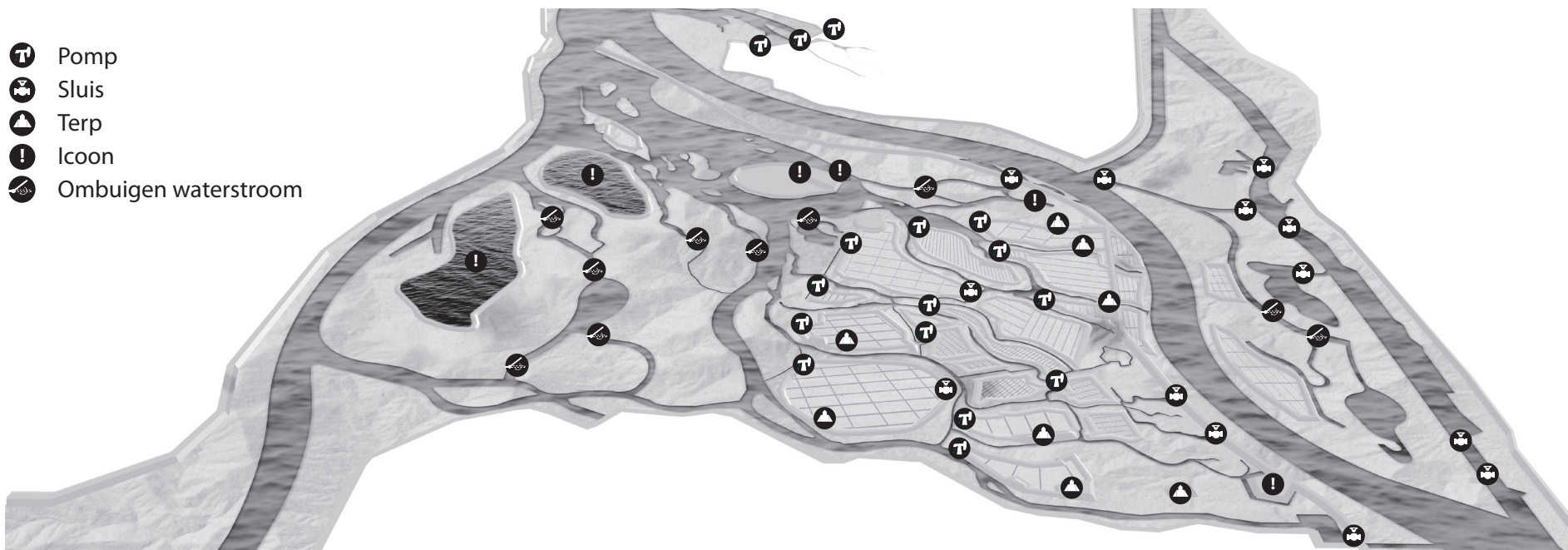
T Zwengelpomp

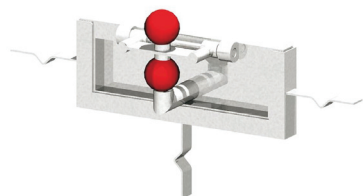
! Omleiden waterstroom

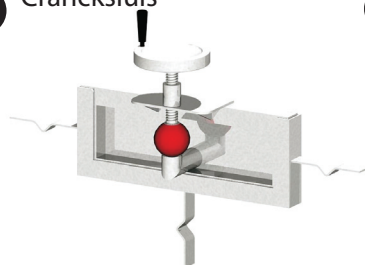
- T** Pomp
- !** Sluis
- !** Terp
- !** Icoon
- !** Ombuigen waterstroom

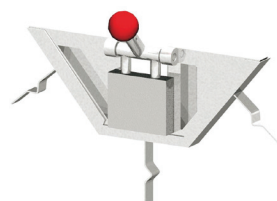
! Gewichtsluis

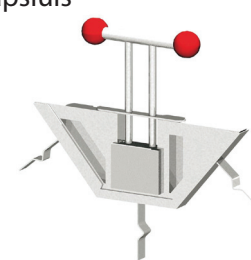
! Crancksluis

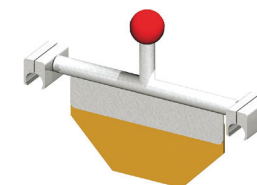
! Treksluis

! Klapsluis

! Gootstuw

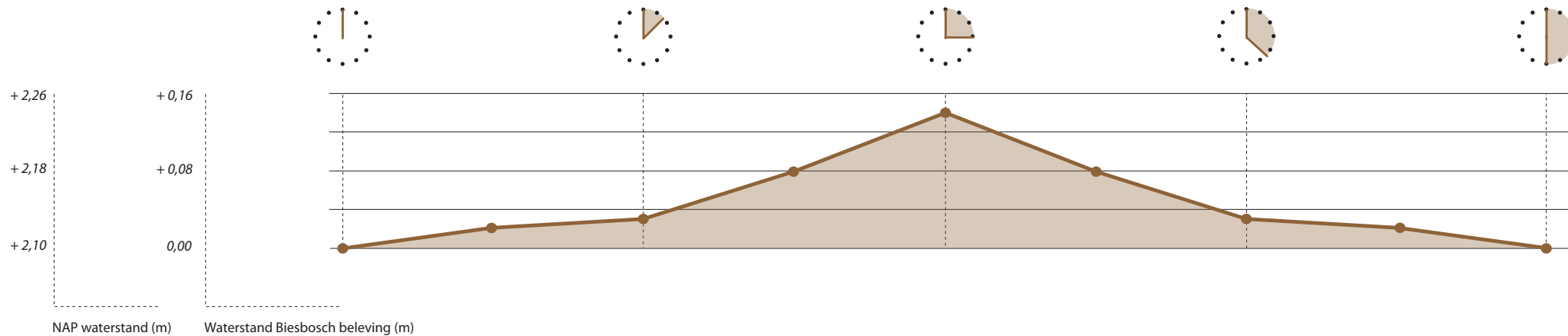

Impressie van het uitzicht vanuit de expositieruimte richting het zuiden van het museumeiland

Een ander belangrijk onderdeel van het museumeiland is de 'Biesbosch beleving', waar waterstanden en stromen in de Biesbosch beïnvloed kunnen worden. Het model met polders, dijken en stromen maakt de waterhuishoudkundige werking en belang van de Biesbosch inzichtelijk. Met een cyclus van een half uur, zal de waterstand veranderen van 'extreem laag' tot 'extreem hoog' en weer terug naar 'extreem laag'.

Deze 'Biesbosch beleving' wordt onderverdeeld in vier gebieden, de Noordwaard (1), de spaarbekkens (2), de Dordtse en Sliedrechtse Biesbosch (3 en 4) en de rivier de Merwede. Deze gebieden zullen de werking van verschillende systemen illustreren. De 'Biesbosch beleving' zal naast een kinderspeelplaats ook fungeren als educatiemiddel. Vanuit de expositieruimte en het naastliggende terras is er zicht op deze waterbeleving. Door de grote glazen façade van de expositieruimte zal de speeltuin ook op regenachtige dagen interessant zijn. De bezoeker heeft vanuit het museum een mooi overzicht zodat de gevolgen van de verschillende waterstanden goed kunnen worden waargenomen. Dit zal ervoor zorgen dat de waterspeeltuin niet slechts aantrekkingskracht zal hebben op mooie, zonnige dagen, maar het gehele jaar door.

Extreem laag water

Waterstand: +0,2m NAP

In model: 0 cm (=+2,1 NAP)

Gemiddeld laag water

Waterstand: +0,4m NAP

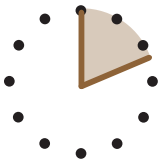

In model: 2 cm (=+2,12 NAP)

Eéns per jaar hoog water

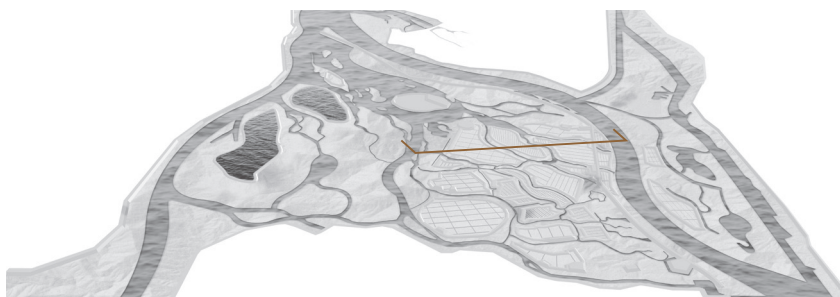
Waterstand: +2m NAP

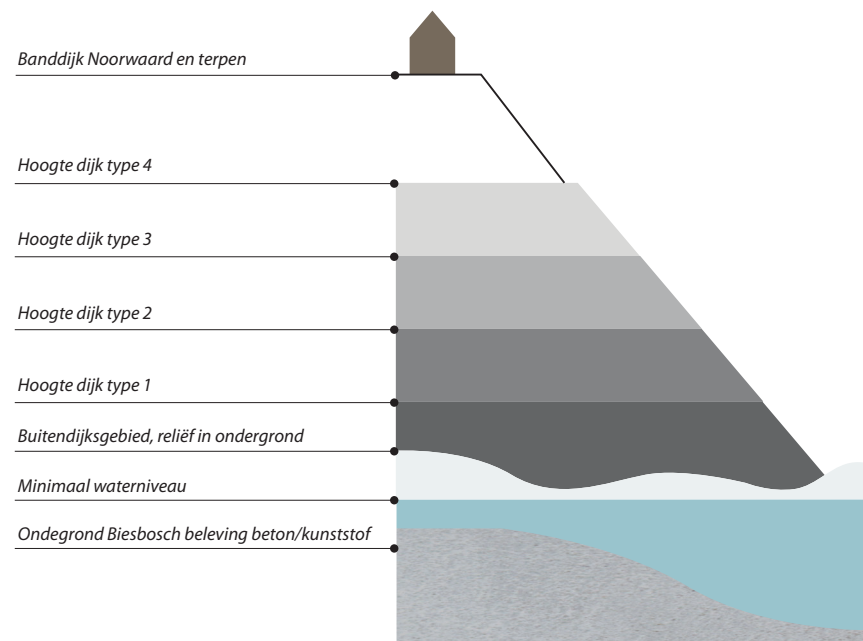
In model: 8 cm (=+2,18 NAP)

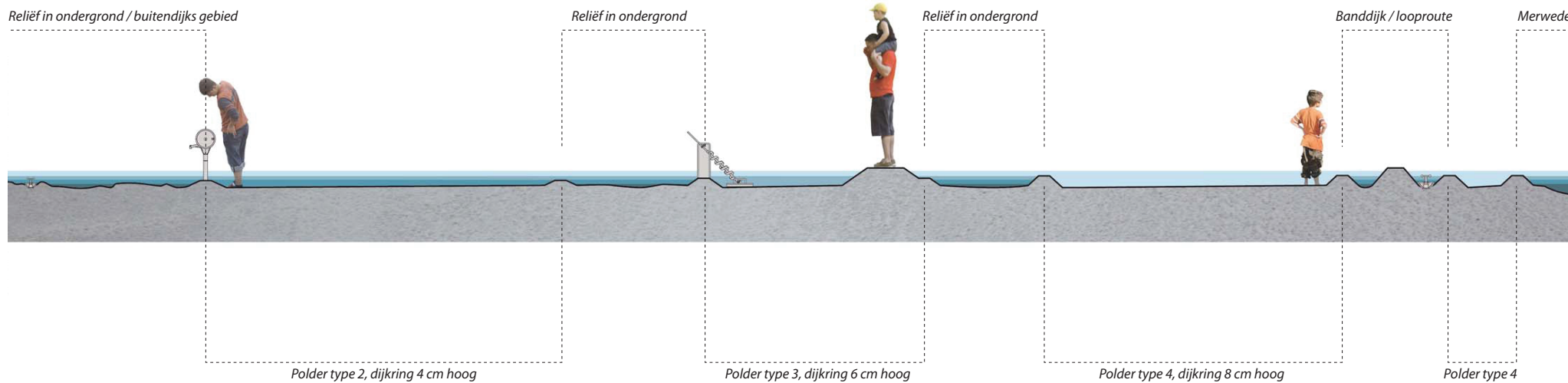

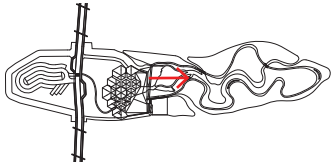
Locatie doorsnede

Illustratie hoogteverschillen

Biesbosch beleving

Studio Marco Vermeulen
Maaskade 85
3071 NE Rotterdam
T: +31 (0)10 225 0030
F: +31 (0)10 225 0758
E: studio@marcovermeulen.nl
W: www.marcovermeulen.nl

STUDIOMARCOVERMEULEN